

OLIVIER MATZ (CHS du Picourlet): Hlava a výraz pyrenejského ovčiaka

Obsah môjho článku nie je ničím inovatívnym, keďže mnohí sa tejto téme venovali predtým mnou. Jedná sa však o základné kritéria nášho plemena.

Hlava

Je doslova základným kameňom každého plemena, práve hlava určuje typ. Pokiaľ sa tento prvok začne zanedbávať riskujeme stratu typu.

Predtým ako začneme psa podrobne skúmať, musí byť jednoznačne jasné, že sa jedná o pyrenejského ovčiaka. Načo by bol jedinec s krásnou stavbou tela, avšak s netypickou hlavou? Jednalo by sa o dlhosrstého psa, ale akého?

Vráťme sa teda k základným bodom štandardu:

Lebka

Je primerane vyvinutá (dostatočne široká), takmer plochá (najplochejšia u ovčiarskych psov), po bokoch je harmonicky zaoblená. Výbežok medzitemennej kosti nie je výrazný. Predná časť lebky sa mierne zvažuje k papuli, pričom stop je mierny. Hlava je trojuholníkového tvaru, pomer lebka / papuľa je 2 (v smere dĺžky lebky) : 1.

Papuľa

Je rovná, kratšia ako lebka, má tvar klinu. Nos, sliznice pyskov a horné podnebie je silne čierne.

Najčastejšou chybou je príliš dlhá alebo príliš krátka papuľa.

Oči

Sú mierne výrazné, mierne mandľového tvaru. Treba sa vyvarovať okrúhlych a svetlých očí. Farba oka je tmavohnedá. Oči nesmú byť postavené príliš blízko pri sebe. Rôznofarebné oči sú povolené pri sfarbení harlekýn a bridlicovo-šedá. Viečka sú lemované čiernou farbou bez ohľadu na sfarbenie srsti, avšak tento znak má tendenciu vytrácať sa a donedávna sme ich nazývali ako „sčernalé“.

Srst'

Na hlave budí dojem vlasov vyfúkaných vetrom - „coup de vent“. Po stranách papule a na líčach smeruje srst' dozadu. Na papuli tvorí srst' krátke fúzy a bradu. Vyrastá od nosa, po stranách lebky, nad očami a na zadnej strane lebky. Nemôže prekryvať oči, preto by srst' nemala byť mäkká a „padať do tváre ako čiapka“, pretože by zakrývala výraz psa. Na základe dobrého rozloženia srsti musí vznikať dojem, že hlava je rozšírená od koreňa nosa smerom k vrcholu lebky.

Pozor na príliš výraznú bradu, ktorá vytvára podobnosť s grifónom resp. na zle rozmiestnenú srst' nesprávnej kvality, ktorej dôsledkom sú ťažké a hrubé hlavy podobné poľskému nížinnému ovčiakovi.



Uši

Sú stredne široké a pomerne krátke, nasadené pomerne vysoko, pričom by nemali byť postavené príliš blízko ani ďaleko od seba (na stranách). Horná polovica resp. tretina ucha padá nadol alebo nabok. Musia byť pohyblivé a vo vzpriamenej polohe.

Tu sa však dostávame k istému problému. V minulosti sa uši kupírovali a okrem praktického hľadiska (hygiena), priečnym rezom sa zvýraznilo u malého pyrenejského

ovčiaka rozšírenie a predĺženie hlavy (viď pasáž o srsti na hlave).

Moje skúsenosti sú nasledovné:

Dvojmesačné šteňatá s dobrými ušami mávajú často užšiu lebku. Treba si však dať pozor, pretože ak sú uši príliš ľahké, vo veku 12 mesiacov psa môžu byť vztýčené. Naopak, pokiaľ je lebka dobrých proporcií, uši zvyknú bývať nasadené nižšie viac na boku hlavy. Uvedomme si však, že toto môže byť predzvesťou malej okrúhlejšej lebky. V oboch prípadoch však môžeme

skonštatovať: nech žije chirurgické lepidlo a leukoplast, ako aj rôzne technické úpravy počas rastu (zvýšenie hladiny vápnika, prezubovanie ...). Každý má predsa svoje triky.

Neexistuje žiadny zázračný liek, ostáva iba nepretržite sledovať úspešné vrhy a študovať všetky možné tvary ucha (široké, príliš ľahké, krátke, stredne dlhé ...) jeho nasadenie a tvar, sledovať pomer lebky k papuli a na základe toho vyberať správne chovné páry a určovať, ktoré krvné línie sú vhodné. Toto je jediná odpoveď, ktorú Vám môžem ponúknuť a zároveň je to v podstate úloha každého chovateľa.

Malá poznámka na okraj: skutočnosť, že sa zužuje lebka, môže byť signálom, že sa z generácie na generáciu zoslabuje kostra. Pyrenejský ovčiak je síce ľahký pes, ale nie je to žiadne „tintítko“.

Nedostatkom u nášho plemena je neúplný chrup (chýbajúce rezáky) ako negatívny následok príliš úzkej príbuzenskej plemenitby.



Výraz

Prestavme si teda psa, ktorý bude mať všetky správne rysy. Bude mať nielen dokonalú hlavu (i keď dokonalosť nepochádza z tohto sveta), ale taktiež krásne držanie tela.

V štandarde je jasne napísané: „pes, ktorý pri minimálnej veľkosti vyžaruje maximálnu životaschopnosť“, čo jasne naznačuje, že sa jedná o psa plného energie a vitality, ktorá dodáva tomuto plemenu nezameniteľné správanie.



Pôvodne sa jednalo o pracovného psa, ktorý musel neúnavne znášať aj tie najťažšie podmienky (rôzny terén, počasie, vzdialenosti ...). Jednalo sa doslova o pracovný nástroj roľníka, pričom tento pes musel často prevziať iniciatívu, čo svedčí o jeho inteligencii.

Toto plemeno po dlhú dobu pracovalo v izolovaných údoliach, v tvrdých podmienkach a v osamelosti, odrezané od zvyšku sveta. Tieto skutočnosti majú veľa spoločného so strachom z neznáma, ktorý z dôvodu, že sa tu prakticky nič zvláštneho nedialo, tento malý pastier zdedil.

Spôsob života v izolácii mal celkom určite za následok príbuzenskú plemenitbu (*medzi pracujúcimi jedincami – pozn. prekladateľa*) a vplyv na nedôverčivosť, ktorá sa dedí z generácie na generáciu.

Z toho vyplýva, že pred všetkým, čo je cudzie, bolo potrebné varovať fyzicky, štekotom, resp. byť neustále v strehu. Tento pes nikdy neoddychoval (ako *perpetuum mobile*), vždy ho všetko zaujímalo, a preto to musel preskúmať. Táto dávka nervozity v kombinácii s jeho pracovnou morálkou spôsobuje, že pes pri niektorých podnetoch stuhne, napriami krk s hlavou ako strážna veža, pričom jeho výrazná mimika spája v sebe inteligenciu, nedôverčivosť a šibalstvo. I keď sa práve nepohybuje, sleduje okolitý priestor pozorne očami, ktorými doslova pohlcuje všetko okolo seba. Jeho výraz je skúmový, posmešný, hrdý, vznešený, vtipný, zvedavý a prešibaný. Túto spleť často rebelských, pyšných, povýšeneckých a

úsmevných výrazov, v ktorých je sústredená inteligencia prírody často sprevádzajú len sťažka počuteľné zvuky, ktoré pes vydáva.

Takže toto je výraz pyrenejského ovčiaka, predstavte si ho, ako sleduje stádo, statok, alebo nejaký neobvyklý pohyb. Toto plemeno bude mať vždy svoj nadčasový vzhľad práve vďaka svojmu výrazu, ktorý možno rôzne okomentovať, avšak najdôležitejšie je vnímať jeho čaro.

Každopádne, svet okolo nás sa mení a spolu s ním tiež Pyrenejský ovčiak, menia sa podmienky, na ktoré sa i ľudia postupne adaptujú.

Aj keď sa pyrenejský ovčiak stáva spoločenským psom, nevylučuje to však jeho sklony k nedôverčivosti. Preto je dôležité, aby sme v ňom neustále rozvíjali jeho zvedavosť a chuť učiť sa novým veciam, keďže jeho prirodzená inteligencia len čaká na to, aby sa mohla prejavíť.

Typický výraz je u pyrenejského ovčiaka vždy prítomný, avšak nezabúdajme na skutočnosť, že je opodstatnený v kombinácii so právnou štandardnou hlavou.

Všetkým tým, pre ktorých je výraz pyrenejského ovčiaka stále abstraktným pojmom, odporúčam, aby zhladli čo najväčšie množstvo psov



v rôznych situáciách a potom jedného dňa bez toho, aby to očakávali, ho ucítia v hĺbke samých seba. Niekde v diaľke, mimo štandardu a potrebného racionálneho uvažovania, sa nachádza táto časť romantizmu, ktorú nemožno vyjadriť slovami.

Pozn. znění standardu: *Uši: musí být spíše krátké, přiměřeně široké u základny, nasazené nepřilíš blízko sebe na vrcholu lebky, ale také ne navzájem příliš vzdálené. Mají trojúhelníkový tvar, jsou jemné (slabé) a zakončené do špičky, zavěšené, ploché, velmi pohyblivé. Je-li pes ve stěhu, tak při pohledu zepředu musí jejich horní okraj prodlužovat viditelně příčnou linií mozkovny. Mohou také být částečně vztyčené; v tomto případě musí být jejich spodní část vztyčená a pohyblivá, v ideálním stavu se má horní polovina nebo poslední třetina klopat dopředu nebo do strany a klopení musí být symetrické na obou uších.*

Překlad: Mgr. Peter Kapusta

Velká vdaka za pomoc pri preklade patrí Ľubomírovi Jančkovi.